

Täysistunto

Keskiviikko 31.5.2017 klo 14.03—18.59

7. Valtioneuvoston selonteko eduskunnalle Suomen osallistumisen jatkamisesta turvallisuussektorin koulutusyhteistyössä Irakissa

Valtioneuvoston selonteko VNS 5/2017 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Maria Lohela: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.

Valtioneuvoston esittelypuheenvuoron jälkeen keskustelu käydään etukäteen pyydettyjen puheenvuorojen osalta nopeatahtisena. Ryhmäpuheenvuorokierrosta ei ole. Etukäteen varattujen puheenvuorojen pituus on enintään 5 minuuttia. Puhemiesneuvosto suosittaa, että myös nopeatahtisen keskusteluosuuden jälkeen pidettävät puheenvuorot kestävät enintään 5 minuuttia. Lisäksi myönnän tarvittaessa harkitsemassani järjestyksessä 1 tai 2 minuutin pituisia vastauspuheenvuoroja.

Keskustelua tästä asiasta käydään 1 tunnin ajan. Keskustelua jatketaan tarvittaessa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi. Mikäli keskustelu päättyy ennen tunnin määräaika, siirrytään päiväjärjestyksen seuraavaan asiakohtaan.

Keskustelu

17.13 Ulkoasiainministeri Timo Soini (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! [Edustajia lähtee paljon pois salista] — Tämä on tärkeä asia, jokaisen edustajan kannattaisi kuunnella. — Suomen turvallisuuden kannalta on tärkeää Irakin vakauden ja turvallisuuden palauttaminen ja Isilin toiminnan torjuminen. Terrori-iskut ovat lisääntyneet ja tapahtuvat yhä lähempänä, viimeisimmät Manchesterissa, Pietarissa ja Tukholmassa. Terrori-iskujen takana on useimmiten Isil. Isil on lisäksi pyrkinyt luomaan radikalisoituneille kannattajilleen identiteettiä, jossa nämä omalla toiminnallaan, siis terrori-iskuilla, ovat osa Isilin kalifaattia ilman tarvetta matkustaa sota-alueille.

Kansainvälinen yhteistyö Isilin vastaisessa taistelussa on tullut yhä välttämättömämmäksi. Suomi on ollut vahvasti mukana koalition toiminnassa alusta alkaen. Olemme osallistuneet vuodesta 2015 alkaen koalition sotilaalliseen kriisinhallintaoperaatioon Operation Inherent Resolve, jossa olemme kouluttaneet Pohjois-Irakin kurdien peshmerga-sotilaita. Suomalainen koulutustapa on saanut peshmergoilta erittäin hyvää palautetta.

Arvoisa puhemies! Kansainvälinen Isilin vastaisen koalition toiminta tukeutuu YK:n päätöslauselmaan. Koalition toiminta on kokonaisvaltaista, ja eniten näkyvyyttä on saanut koalition sotilaallinen toiminta Isiliä vastaan. Operaation tuella Irakin asevoimat ovat onnistuneet valtaamaan takaisin merkittäviä alueita Isililtä. Isilin hallussa on enää 7 prosent-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

tia Irakin pinta-alasta, kun vuonna 2014 luku oli 40 prosenttia. Yli miljoona ihmistä on voinut jo palata koteihinsa Isililtä vapautuneille alueille.

Koalitiolla on myös mittavaa vakauttamistoimintaa. Koalitio on yhteistyössä Irakin ja YK:n kanssa perustanut Irakin vakauttamisrahaston, tällä rahoitetaan Isililtä takaisin vallattujen alueiden jälleenrakennusta. Vakauttamistoimet kattavat myös miinojen raivaamisen. Koalition jäsenet ovat myös antaneet mittavaa humanitaarista apua alueella.

Koalition vierastaistelijatoiminnalla pyritään estämään vierastaistelijoiden pääsy Syyriaan ja Irakiin. Tässä on onnistuttu muun muassa muuttamalla matkustamiseen liittyvää lainsäädäntöä. Rajaviranomais- ja poliisiyhteistyöllä on vierastaistelijoiden virtaa alueelle pystytty radikaalisti vähentämään, 90 prosentilla.

Koalitio on lisäksi onnistunut heikentämään Isilin rahoituspohjaa. Tämä on tehty katkaisemalla öljyntuotantoa Isilin valtaamilla alueilla, Isilin rahoittajia on identifioitu ja heidän omaisuuttaan jäädytetty.

Isilin propaganda ja sosiaalisen median käyttö on ollut merkittävää. Koalition pyrkimyksenä on rajoittaa Isilin informaatiovaikuttamista. Radikalisoitumista ja värväämistä terroristi-iskuihin halutaan ennaltaehkäistä.

Arvoisa rouva puhemies! Kuten selonteossa todetaan, tarkoituksena on jatkaa Irakin koulutus- ja neuvonantotoimintaa. Osallistumisemme jatkuisi 100 sotilaan suuruisena, se kattaisi sekä peshmerga-sotilaille että Irakin turvallisuusviranomaisille annettavaa koulutusta ja neuvonantoa vuoden 2018 loppuun asti. Aikomuksena on nyt laajentaa koulutusta ja neuvonantoa koskemaan peshmerga-joukkojen lisäksi myös muita Irakin turvallisuusjoukkoja. Uuden mandaatin myötä Suomi voisi tehdä koulutus- ja neuvonantotoimintaa Pohjois-Irakin ohessa myös muualla Irakin alueilla. Kaikista toiminta-alueista sovitaan yhteistyössä muiden koalitiomaiden kanssa. Suomalaissotilaat eivät osallistu taisteluihin vaan pysyvät rintamalinjan takana. On selvää, että Irakissa on sisäisiä jännitteitä. Riittävän vahvat turvallisuusrakenteet ovat kuitenkin edellytys sille, että Irak pystyy itse aikanaan vastaamaan omasta turvallisuudestaan.

Suomi on sotilaallisen kriisinhallinnan lisäksi antanut vahvaa tukea koalition vakauttamistoimille. Olemme tukeneet Irakin vakauttamisrahastoa ja miinanraivausta sekä antaneet alueelle humanitaarista apua. Suomen kokonaistuki Irakille vuosina 2014–2017 tulee olemaan runsaat 17 miljoonaa euroa. Suunnittelemme lisäksi osallistumista poliisikoulutukseen Irakissa. Suomi on vahvasti tukenut ajatusta, että EU osallistuisi Irakin turvallisuussektorin uudistamiseen. Suomi on lisäksi osallistunut koalition vierastaistelijatoimintaan, sillä olemme korostaneet ennaltaehkäisevän työn merkitystä väkivaltaisen ekstremismin torjunnassa. Suomesta on lähtenyt arviolta 80 vierastaistelijaa Irakiin ja Syyriaan, joista parikymmentä on palannut Suomeen ja noin parikymmentä kuollut.

Arvoisa puhemies! Vielä muutama sana tämän hetken tilanteesta: Mosul on ollut kesäkuusta 2014 lähtien Isilin tärkein tukikohta Irakissa. Tammikuun lopulla Irakin joukot onnistuivat koalition tuella valtaamaan takaisin kaupungin itäosan, ja taistelut Länsi-Mosulin takaisinvaltaamiseksi jatkuvat. Tästä takaisinvaltauksesta maksetaan korkea hinta, se on vaatinut siviiliuhreja siitä huolimatta, että hallituksen joukot ovat pyrkineet toimimaan siviilejä suojellen. Tässä näkyy myös Isilin toiminta siviilien keskellä ja tapa käyttää ihmiskilpiä. Nämä ihmiset ovat riippuvaisia humanitaarisesta avusta; siitä humanitaarisesta avusta on riippuvaisia Irakissa kaiken kaikkiaan 11 miljoonaa ihmistä, ja tässä meidän pitää olla mukana. Mosul sekä monet muut Isililtä vapautetut alueet tulee jälleenrakentaa ja vakauttaa. Mikäli näin ei tapahdu, ääriryhmät voisivat jälleen saada vaikutusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan vielä on huomioitava se ikävä tosiasia, että kun Isil menettää maa-alueensa Irakissa, sen toiminta tulee muuttumaan. Osa taistelijoista lähtee Lähi-idän alueelle, osa saattaa siirtyä takaisin Pohjois-Afrikkaan lähtömaihinsa, ja saattaa pa heitä tulla Eurooppaankin, maihin, joista ovat lähteneet. Tämä pitää ottaa vakavasti.

Arvoisa puhemies! Kaiken kaikkiaan tämä on Suomen kansainvälistä, tuloksellista vastuunkantoa, ja jos me tässä onnistumme, me säästämme tuhansia ja tuhansia ihmishenkiä sekä Lähi-idässä ja Irakissa että ajan oloon myös Euroopassa.

Puhemies Maria Lohela: Hyvät edustajat, tarjoan nyt mahdollisuutta käyttää vastauspuheenvuoroja tähän enintään 2 minuutin puheenvuoroilla. — Edustaja Savola.

17.21 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä Suomen koulutusyhteistyö Irakissa ja tähän operaatioon osallistuminen on tärkeä asia. Isis, Isil, Daesh, miksikä nyt haluamme nimittääkään, on paha. Se on julma, se on alistava. Se tekee karmeita julmuuksia sillä alueella ja kiduttaa kansalaisia, ja tietysti ne vaikutukset näkyvät monelta osin terrorismina myös täällä Euroopassa. Ne on pystyttävä eliminomaan.

Suomi on osallistunut tähän operaatioon 2015, jatkanut viime vuonna operaatioon osallistumista, ja nyt sitten tällä päätöksellä jatketaan tätä osallistumista. Tässä on ollaan tietysti yhtenä osana vastaamassa myös Ranskan Lissabonin sopimuksen mukaiseen avunpyyntöön, kun Ranskan terrorismi-isku tuli, joten tältä osalta pystymme myös tätä omaa kansainvälistä vastuutamme kantamaan.

Mutta oikeastaan on nyt muutamia kysymyksiäkin, ja haluaisin, arvoisa puolustusministeri, teiltä varmistaa tiettyjä asioita. Silloin kun näihin aiempiin operaatioihin osallistuttiin, painotettiin hyvin vahvasti sitä, että suomalaisilla kouluttajilla siellä on olemassa parhaat mahdolliset välineet käytössään, turvallisuudesta huolehditaan parhain mahdollisin keinoin ja varsinaisiin konfliktitilanteisiin ei osallistuta, ja varmistaisin: onhan tilanne nyt sama siinä, että me huolehdimme meidän omien joukkojemme turvallisuudesta, kouluttajiemme turvallisuudesta siellä? Sen lisäksi: onhan nyt myös pääkärkenä tässä asiassa se, että meidän omaa kansallista puolustuskykyämme pystytään kehittämään tähän operaatioon osallistumisella? Ovathan kustannukset tässä kuitenkin melko lailla mittavat, ensi vuodenkin osalta 13 plus 15,5 miljoonaa euroa.

17.23 Mika Kari sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On oikein hieno asia, että Suomi on antanut Ranskalle apua Pariisin terroristi-iskujen jälkeen antamalla omaa osaamistaan tähän koulutusyhteistyöhön Irakissa ja lisäämällä vielä tätä koulutusyhteistyötä resurssien näkökulmasta kaksinkertaiseksi.

Tässä kun ovat paikalla niin ulkoministeri kuin puolustusministeri ja on mahdollisuus esittää myös kysymyksiä, niin lähinnä ulkoministerille kysymys: vaikka tässä nyt jatketaan määräajan verran tätä koulutusyhteistyötä, niin miten näette, onko näköpiirissä koulutusyhteistyöstä paluu jo tässä vaiheessa vai keskitytäänkö vielä tähän koulutusyhteistyön tekemiseen arvioimatta sitä, missä vaiheessa joukkoja ja kouluttajia tältä osalta kotiutetaan?

Ja kysyisin vähän samaa kuin edustaja Savola tämän oman osaamisen kehittämisen näkökulmasta. Mehän olemme siellä tietenkin ensi sijassa auttamassa, luomassa koulutusta ja sitä kautta luomassa edellytyksiä myös saada yhteiskunta siellä jaloilleen ja ainakin hie-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

man, askelen turvallisemmaksi nykyisestä, mutta miten, puolustusministeri, näette, millä tavalla tästä operaatiosta on saatavissa myös meidän omaan puolustukseemme lisäarvoa? Tietenkin varmasti yksi keino saada lisäarvoa on se, että kun apua antaa, on mahdollisuus myös odottaa saavansa sitä, jos sellainen päivä joskus tulee.

Samassa yhteydessä vielä näihin meidän kriisinhallintaveteraaneihin ja tähän vakuutusasiaan liittyen: ovatko meillä nyt näissä asioissa vakuutusjärjestelmät siinä kunnossa, että voimme puolustusvaliokunnassa kaikki, myös edustaja Heinosen lisäksi, olla sitä mieltä, että asiat on hoidettu sillä tavalla, että jos jotain tapahtuu, niin kruunu on myös auttamassa?

17.25 Veera Ruoho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitän ulkoministeriä selonteosta, ja ilahduin siitä huomiosta, kun kerroitte, että koulutusyhteistyön laajentamista suunnitellaan tosiaan tähän irakilaisten poliisien koulutukseen. Näenkin, että poliisi instituutioon yhteiskunnassa on tosi tärkeä, varsinkin jos se poliisi kunnioittaa ihmisoikeuksia ja ei ole korruptoitunut. Parasta aikaakin, tällä hetkellä, on niitä poliisikollegoita tuolla maailmalla tekemässä tätä työtä, ja näihin kokemuksiin perustuen uskon ihan siihen, että länsimaisten poliisien kouluttamat poliisit ovat kyllä hyvä kivijalka sille yhteiskunnan tulevaisuudelle. Että sitä työtä kyllä ehdottomasti kannustan ja tätä laajentamista.

17.26 Ilkka Kanerva kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Totta kai Suomen on kannettava tässä asiassa vastuunsa, niin kuin terrorismin torjunnassa ylipäätään ja kansainvälisen rauhan edistämistä koskevista asioista kaiken kaikkiaan. Ja tässä asiassa on kysymys myös siitä, että taitapa olla aika harva asia, jossa kansainvälinen yhteisö näkee yhteisen tavoitteen samalla tavalla kuin tätä asiakokonaisuutta koskien, jonka uhka monin tavoin ulkoministerinkin kuvaamalla tavalla saattaa pahimmoisimmillaan kohdistua myöskin Suomeen, sillä tiedämme, että Irakista Suomeen suuntautuu meidän merkittävän pakolaisvirtamme tänä päivänä. Kaikki tiedämme myöskin, että Lähi-idän tilanne edellyttää sitä, että on eri muodoissa pyrittävä edesauttamaan Lähi-idän tilanteen rauhoittumista ja sen vakiinnuttamista. Ja kun tässä on kaiken lisäksi takana YK:n turvaneuvoston yhteinen näkemys siitä, että on ryhdyttävä kaikkiin käytettävissä oleviin toimiin tämän tilanteen halltuun saattamiseksi, pidän tärkeänä sitä, että hallitus on ottanut tässä asiassa vastuun ja lähtenyt tälle tielle, jota tämän esityksen hyväksyminen täällä tulee tarkoittamaan.

Suomen profiili tässä suhteessa tulee nousemaan, sillä olen ymmärtänyt niin, että kysyntää suomalaiselle osaamiselle näissä meidän tapauksissamme on lisääntyvästi kansainvälisesti. Tässä suhteessa pitää tukea hallituksen linjausta mielestäni hyvin vahvasti.

Kaikki syyt puoltavat sitä ulkoministerin täällä esittämää toimintalinjausta, että Suomi ottaa tässä asiassa merkittävää roolia mutta toimii myöskin tavalla, joka tiedostaa tämän kysymyksen, tämän operaation harvinaisen vaativan tason, ja kyetään toimimaan sillä tavoin, että sillä paitsi edesautetaan tilannetta siellä myöskin hoidetaan suomalaisten sotilaiden mahdollisuus säilyä turvassa maksimaalisella tavalla.

17.28 Markku Pakkanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! On tärkeää, että Suomi osallistuu myös tähän kriisinhallintatehtävään ja saa sieltä itselleen myös hyvää kokemusta. Ministeri Soini, kerroitte puheenvuorossanne, että Suomesta on lähtenyt Isilin joukkoihin 80, ja kerroitte heitä palaavankin. Onko heistä tarkempaa tietoa Suomessa, missä nämä kyseiset herrat tai rouvat ovat, ketkä sieltä ovat palanneet ja mitä heille kuuluu? Kuinka meidän yhteiskuntamme tiedossa on, kuinka he pärjäävät, ja mitä heille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

tehdään? Miten he ovat sitoutuneet suomalaiseen yhteiskuntaan palatessaan tällaisista tehtävistä?

Toinen asia on tämä poliisien koulutus. On tärkeää, että suomalaista osaamista arvostetaan ja saadaan tätä kouluttajakuntaa. Onko näin, että meidän lähipiirissämme on tällaisia ammattilaisia? Voitaisiinko heitä kenties joskus täällä talossa kuulla, minkälaisia työtä se kouluttajan työ käytännössä siellä kohdemaassa on?

17.30 Lea Mäkipää ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ulkoministeri mainitsi, että Isilin hallussa on enää noin 7 prosenttia Irakin pinta-alasta. Täällä selonteossa mainitaan, että kun yhteinen vihollinen Isil on saatu kukistettua, nämä Irakin eri ryhmien väliset kiistat saattavat leimahtaa keskinäiseksi välienselvittelyksi, eli tässä onkin paljon sitten, ja kuka on se, joka tekee sitä sovintoa? Tulee Mandela mieleen, kun oli aikanaan tätä touhua tuolla Etelä-Afrikassa. Siinä on yksi suuri pullonkaula.

Sitten täytyy kyllä muistaa, kuinka paljon Syyriassa on kuolleita: joidenkin tietojen mukaan yli 300 000, ja lapsia on paljon. Tässä viimeisessä kemiallisessa iskussa kuoli lapsia ja naisia ja kaikkia, ja monet kymmenettuhannet, sadattuhannet ovat joutuneet jättämään kotinsa. Mitä tästä tulee sitten loppujen lopuksi, kun tämä Isil on kukistettu? Kuinka vielä on tätä maastapakoa, on se sitten Eurooppaan tai Afrikkaan? Tämä on kyllä semmoinen suuri asia, että toivon, että me saisimme tämän kunnolla tehtyä niin, että irakilaisetkin saisivat elää rauhassa omassa kotimaassaan.

17.31 Timo Heinonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä pestään vielä arabikevään jälkipyykkiä. Joskus ei voi olla pohtimatta sitä, oliko tilanne silloin huonompi kuin tällä hetkellä. Lopputulema varmasti on se, että diktaattoreiden hirmuhallinnosta on pitänyt päästä eroon, mutta tilanne on kyllä monessa näistä maista erittäin huono tällä hetkellä. Tämä operaatio, johon nyt osallistumme, siis tukeutuu YK:n turvallisuusneuvoston yhteiseen päätöslauselmaan, ja on tärkeää, että olemme tässä mukana, ja tämä on ollut varsin tuloksekasta työtä. Haluan kiittää myös siitä, että puolustusvaliokunnassa meitä on pidetty varsin hyvin ajan tasalla. Meillä on käynyt puolin ja toisin väkeä, niin ministeri kuin myös koulutettavien puolelta ja kouluttajia, kertomassa tästä operaatiosta, ja se on ollut erittäin hyvä, ehkä jollain tavalla uudenlainenkin, tapa toimia.

Turvan ja vakuutusturvan valiokuntamme varapuheenjohtaja jo nosti esille. Itse olen ainakin saanut siitä kiitosta, että se on ollut nyt kunnossa tämäntyyppisessä operaatiossa, joka on entistä vaarallisempi.

Mutta oikeastaan ne, mihin itsekkin haluan kiinnittää huomiota, ovat nämä Eurooppaan palaavat Daesh-taistelijat. Olen kyllä hämmästynyt siitä, että sellaiset henkilöt, jotka eivät maahantuloa ole saaneet toisiin EU-maihin, pystyvät palaamaan tai tulemaan Suomeen, vaikka heidän entinen kotimaansa on ollut jokin toinen EU-maa. Kyllä meidän myös Suomessa pitää tämä ottaa vakavasti. Itse olen sitä mieltä, että eivät nämä kaverit kuulu kyllä tuonne arkeen ja vapaaksi, vaan mieluummin niin, että heidän kohdaltaan pitää estää paluu Suomeen. Niitä, jotka palaavat, pitäisi myös pystyä syyttämään oikeuslaitoksessa rikoksista ihmisyyttä vastaan.

17.33 Seppo Kääriäinen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä OIR-operaatio on tietysti tukevalla pohjalla, kun se on YK:n turvaneuvoston päätöslauselman pohjalla, ja näkyyhän se siinäkin, että melkein 70 jäsentä on tässä Isis-vastaisessa koali-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

tiossa matkassa, Pohjoismaat ja EU siinä aika tavalla isona joukkona. Tämän operaation lähtökohta on, että kukin mukana oleva maa itse päättää, mitä tukea se mieluiten antaa ja parhaiten pystyy antamaan yhteisen suuren tavoitteen aikaansaamiseen. Suomalaiset kouluttavat siellä, niin kuin täällä on kerrottu, peshmerga-taistelijoita, heidän perustaitojaan joukkuetasolle asti. Nyt siihen tulee mukaan myös tämä tuen antaminen Saksan antamalle lääkintäkoulutukselle. Meille kerrotun mukaan palaute on semmoista, että suomalaiset ovat hyvin hoitaneet omat tehtävänsä.

Minun kysymykseni kuuluu: Kun näitten operaatioitten hännille aina pannaan tämmöinen oikea lausuma, että tästä saadaan tällaista ja tällaista hyötyä kansalliseen puolustuksen suorituskykyyn — mikä on tärkeä näkökohta, ja niin se on tässäkin — niin voisiko herra puolustusministeri tai ulkoministeri, kumminpäin tahansa, hiukan enemmän valaista meille, mitä tämä tämän operaation osalta oikein tarkoittaa oman kansallispuolustuskykymme kehittymisen kannalta? Mitä taitoja tässä saamme lisää ja lisäarvona?

17.35 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhumme Irakista, sen kriisistä, emme voi kokonaan sivuuttaa syntynyttä turvapaikkaongelmaa myös Suomessa. Loppuvuodesta 2015 Suomeen tuli tuhansia irakilaisia turvapaikanhakijoita. Itse katson, että viranomaisemme ovat olosuhteisiin nähden selvinneet aika lailla kunnialla syntyneestä haasteesta, mutta viime aikoina yksi erityiskysymys on herättänyt mielenkiintoa. Siitä kirjoitettiin muun muassa eilen Helsingin Sanomien mielipidesivulla. Kyse on siitä, että tänne on tullut parhaassa työiässä olevia nuoria miehiä, joista osa ei kuitenkaan ole ollut kansainvälisen suojelun tarpeessa, eli eivät ole saaneet sillä perusteella oleskelulupaa. Jotkut näistä henkilöistä ovat kuitenkin löytäneet työpaikan, ja yrittäjä, yritys ja työntekijä ovat olleet hyvin tyytyväisiä syntyneeseen työsuhteeseen, ja on syntynyt myös pysyvä työsuhde, jonka palkka ja muut edut ovat täysin kohdallaan ja meidän lainsäädäntömme ja sopimusten mukaisia. Nyt ongelmaksi on noussut se, että kun tällainen henkilö on hakenut oleskelulupaa työnteon perusteella, jonka saamiseen hänellä olisi kaikki edellytykset, on törmätty niin sanottuun työvoiman saatavuusharkintaan. Eli meillä Suomessa edellytetään, että yrityksen, yrittäjän pitää ensin osoittaa, että Suomesta tai EU-alueelta ei ole löytynyt vastaavaa työntekijää. Itse pidän tätä tilannetta ongelmallisena. Olin mielestäni kaikkien yhteinen etu, että tällainen henkilö voisi työllistyä pysyvämmiin ja saada sitä kautta oleskeluluvan Suomeen.

17.37 Pertti Hakanen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me tiedämme, että näitten palaavien taistelijoitten kohdalta on iso ongelma, ja tässä tietysti herääkin kysymys siitä. Pitää tietysti olla luottavaisella mielellä meidän hallintomme ja viranhaltijoittemme suhteen siinä, että tässä ollaan oikealla tasolla, mutta kuitenkin herää kysymys siitä — täällä jo joku edustaja siitä kysyikin — olemmeko tietoisia heidän olemassaolostaan ja heidän sijainnistaan. Siinä tietysti on pieni sellainen kansankin keskuudessa varmaan herättävä kysymys, niin että on hyvä ehkä valaistusta saada siihen asiaan.

Sitten toinen asia: Nämä kriisinhallintatehtävät ovat vaativampia kuin ne ennen ovat olleet. Sen myötä myöskin riskit ovat kasvaneet, ja sitä kautta myös tulee koulutuksen tarve olemaan entistä yksityiskohtaisempi, entistä kauaskatseisempi, elikkä pitää olla valmiutta myöskin nähdä se kokonaisuus sillä tavalla pitkällä, pitkällä riskianalyysillä varustettuna. Valiokunta kävi tässä keväällä Porin Prikaatissa tutustumassa kriisinhallintajoukkojen koulutukseen, ja saatiin kyllä hyvä katsaus ja ollaan siltä osin luottavaisia, mutta kuitenkin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

haluan kysyä ministeriltä: ollaanko meillä myöskin kriha-joukkojen koulutusta niillä argumenteilla luotu eteenpäin ja kehitetty, jotta me voimme luottaa siihen kysymykseen, että kun sen koulutuksen omaavana suomalaisena taistelijana sinne lähdetään tehtäviin, niin ollaan sillä tasolla jokaisella tehtävän, määräyksenannon, minuutilla, että siitä tehtävästä voidaan suoriutua niin, että se joukko ei ole itsessään vaarassa eikä se sotilas vaaranna itseään? Tältä osin tarkoitan sitä, että ollaan kaikki ne riskianalyysit luotu niin, että se koulutus on aina sen vakavamman tilanteen tasalla.

17.39 Mikko Savola kesk (vastauspuheenvuoro): Rouva puhemies! Vielä kysymys, lähinnä ehkä ministeri Soinille: Tämä operaatio on nyt kestänyt — tässä edustaja Heinonen kuvasi tätä alkua sieltä arabikeväästä asti — ja tämä on mennyt välillä pahemmaksi. Edelleen Isis-ongelma on, ja tietysti tavoitteena nyt osaltaan tämänkin operaatioon osallistumisen myötä on saada Isis tältä alueelta tuhottua ja päästä tavallaan rauhallisempaan aikakauden näissä maissa. Mutta se ei ole helppoa, ja kriisinhallintatoimenpiteitä tarvitaan varmasti jatkossakin. Kuinka nyt tähän Isisin tuhoamisen jälkeiseen aikaan aletaan valmistautumaan? Täällä selonteossa kuvaillaan sitä, että Suomi voisi mahdollisesti poliisikoulutukseen osallistua. Onko muita keinoja, humanitäärisiä keinoja, kriisinhallintakeinoja ja niin edelleen, millä Suomi voisi osallistua? Kuinka pitkälle tämän koko ongelman osalta nyt jo katsotaan eteenpäin tulevaisuuteen tai oikeastaan siihen ratkaisun jälkeiseen aikaan ja parempaan aikaan?

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Soini, 3 minuuttia.

17.40 Ulkoasiainministeri Timo Soini: Rouva puhemies! Paljon hyviä kysymyksiä. Yritän vastata joihinkin, ja varmaan puolustusministeri täydentää.

Ensinnäkin tähän määräaikaan. Tämä on nyt tarkoitus suunnata vuoden 2018 loppuun. Tietysti nyt täytyy katsoa, miten operaatio etenee ja mitkä ovat tulokset. Tämä varmaan arvioidaan alkuvuodesta 2018. Saattaa hyvin olla, että jos tätä vauhtia tuo Isilin tappio noilla alueilla etenee, niin määrät voivat tältä osin pienentyä. Mutta sitten taas toiselta osin, kuten edustaja Savola ja kumppanit kysyivät myöskin, mitä voisi tulla sitten tilalle, se voisi olla koulutusta. Jos lapset eivät pääse kouluun, jos ei yhteiskunnalla ole rakennusta, jälleenrakennusta, tämänäyttöisiä asioita, niin se valahtaa takaisin samaan maisemaan: Isil on lyöty, mutta mitään ei tullut tilalle. Ja se on hirveän vaarallinen kuvio, sitä ei pitäisi saada.

Sitten näistä taistelijoista ja niitten paluusta: Tässä oma kokemukseni on, että kansainvälinen tiedustelutieto ja tämä yhteistyö on äärimmäisen tärkeää. Ja meidän pitää sekä antaa tietoa että sitten sitä myöten saada tietoa. Tämä on hyvin tärkeää. Hyvin harvoin tällainen terroriteko tapahtuu täysin yllätyksenä, täysin puskista. Esimerkiksi tämä Manchesterin mies, kyllä häntä oli seurattu mutta ei saatu ikävä kyllä pysäytettyä, tai ei uskotu, että se on tarpeeksi vakavaa.

Sitten tietysti, niin kuin edustaja Zyskowiec sanoi, jos ihminen sopeutuu ja saa toisella kriteerillä työluvan ja pystyy itsensä elättämään ja pystyy sen näyttämään, niin silloin on kysymys normaalista siirtolaisuudesta. Jos ihminen on kunnon ihminen ja maksaa veronsa, en minä näe siinä mitään ongelmaa. Mutta sen pitää sitten tapahtua niillä kriteereillä eikä niin, että tullaan tänne ensin olemaan ja sitten ei täytetä kriteereitä, tällainen vilpiltä menetelmä ei voi olla oikein.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

Sitten edustaja Kanervalla oli hyvä kokonaisanalyysi. Siinä ei ollut kysymystä, mutta siitä saa kiitokset.

Sitten: 80 ihmistä — osa näistä tulleista on pettynyt niihin Isilin valheisiin ja yrittää jotenkin saada elämänsä kasaan, eivätkä he ole vaarallisia. Mutta sitten ikävä kyllä lienee myös sellaisia henkilöitä, jotka tavallaan ovat täällä sitä varten, että he voivat olla luomassa verkostoa tai ovat ikään kuin lepotilassa, tämä on vaarallista. — Aika käy vähiin, mutta sanon vielä, että tässä oli hyvä ehdotus, olikohan se edustaja Pakkaselta: Jos minä olisin teidän valiokunnassanne, niin minä kehottaisin sitä valiokunnan puheenjohtajaa kutsumaan tämmöisiä ihmisiä kuultavaksi sinne teidän valiokuntaanne. Varmaan mielenkiintoista kuultavaa olisi, kun on ihmisiä, jotka ovat käytännössä mukana.

Sitten ihan lopuksi vielä tähän, mitä edustaja Mäkipää sanoi: Nyt kun Isiliä juuritaan, niin siellä onkin jakajia monta, siellä on šiitit, siellä on sunnit, siellä on kurdit, [Ilkka Kanervan välihuuto] ja taas niin kuin uuden konfliktin mahdollisuus. Se, miten se potti jaetaan rauhanomaisesti ja muuten, onkin tässä sitten haaste.

Puhemies Maria Lohela: Ministeri Niinistö, 3 minuuttia.

17.44 Puolustusministeri Jussi Niinistö: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Savola kiinnitti huomiota joukkojemme palvelusturvallisuuteen Irakissa, ja kiistatta Irak on korkean riskin alue, mutta onneksi mitään pahempaa ei ole kuitenkaan tapahtunut. Joukkojemme omasuojaa voidaan pitää riittävänä, ja luonnollisesti pyrimme tarjoamaan asianmukaiset välineet miehillemme ja naisillemme, jotka siellä palvelevat. Eli joukkojemme turvallisuudesta kyllä pyritään huolehtimaan, mutta koskaan ei voi tietää, mitä tapahtuu. Kävin itse puolisen vuotta sitten Irakissa Erbilissä tutustumassa operaatioon, eikä siellä ainakaan ilmennyt mitään merkittäviä ongelmia. Jatkuvasti tietenkin seuraamme tilannetta.

Vakuutusasiat ovat kunnossa. Näin ovat joukkomme kyllä kertoneet, ja tästä osaltaan kiitos edustaja Heinoselle, joka on tätä asiaa ansiokkaasti pitänyt jo vuosien ajan esillä. [Ben Zyskowicz: Hyvä lausunto!] Nyt tällä hetkellä tilanteen pitäisi olla kohtuullisen hyvä.

Edustajat Savola, Kari ja Kääriäinen kysivät tämän operaation hyödyistä kansallisen puolustuskyvyn kehittämisen kannalta. Operaatio on hyvää harjoitusta sekä palkatulle henkilökunnalle että reserviläisille toiminnassa korkean riskin alueella, kuten sanotaan. Esimerkiksi erikoisjoukkomme, piskuiset erikoisjoukkomme, ovat saaneet hyvää harjoitusta. Operaatio tarjoaa meille myös tärkeitä yhteistyömahdollisuuksia meille merkittävien viite-ryhmämaiden kanssa, kuten Yhdysvaltain, Ison-Britannian, Saksan ja Pohjoismaiden kanssa. Mutta jos aivan raadollisesti ajatellaan, niin samalla rahalla, mitä tähän Irakin operaatioon käytämme, totta kai kehittäisimme kansallista puolustusta huomattavasti tehokkaammin esimerkiksi käyttämällä nämä rahat reserviläisten kertausharjoituksiin. Kyse onkin ulkopoliitikasta, kyse on siitä, mihin joukkoon haluamme kuulua, ja tässä tapauksessa haluamme kuulua Isiksen vastaiseen koalitioon.

Edustaja Kari kysyi vielä lisäksi, milloin tästä operaatiosta tullaan takaisin. Se on hyvä kysymys. Ei pidä muodostaa ikuisuusoperaatioita, pitää olla selkeä suunnitelma, mutta vielä on liian aikaista sanoa, milloin suomalaiset kouluttajat ja neuvonantajat palaavat.

Mutta tärkeää on, että Isis tuhotaan ja alueella tehdään riittäviä vakauttamistoimenpiteitä, jotta tämä käärmeenpää ei enää nouse.

17.47 Lea Mäkipää ps: Arvoisa puhemies! Vielä lyhyesti muutamia asioita.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

Suomi on osallistunut Irak-operaatioon vuodesta 2015 alkaen, ensin noin 50:llä ja seuraavana vuonna noin 100 sotilaalla. Määrän kaksinkertaistuminen liittyy Ranskan avunantopyyntöön Pariisin terrori-iskujen johdosta. Kyseessä on Yhdysvaltain johtama vuonna 2014 perustettu Isilin vastainen operaatio, johon osallistuu 27 maata yli 9 000 sotilaalla. Irakin asevoimat ovat koalition tuella valloittaneet takaisin alueita niin, että niitä on nyt Isilin hallussa enää 7 prosenttia Irakin pinta-alasta.

Sotilasoperaatio Mosulin takaisinvaltaamiseksi alkoi lokakuussa 2016. Vanhassakau-pungissa arvioidaan olevan 400 000 siviiliä ja noin 400 Isilin taistelijaa. Noin puoli miljoonaa ihmistä on joutunut jättämään kotinsa. Irakissa humanitäärisen avun tarpeessa on yli 11 miljoonaa ihmistä, mutta suomalaisethan eivät osallistu operaatioon Mosulin takaisinvaltaamiseksi.

Suomalaiset ovat kouluttaneet Menilan tukikohdassa Kurdistanin peshmerga-taisteli-joille sotilaan perustaitoja. Lisäksi suomalaiset ovat tukeneet Saksan antamaa lääkintäkoulutusta. Selonteossa esitetään jatkoa Suomen osallistumiselle Irakin peshmerga-joukkojen kouluttamiseen noin 50 sotilaalla sekä neuvonantotoimintaan noin 50 sotilaalla myös vuoden 2018 loppuun saakka. Koulutus ja neuvonanto laajennettaisiin käsittämään myös muita Irakin turvallisuusjoukkoja ja Pohjois-Irakin ohella myös muita alueita Irakissa.

Suomen operaatioon osallistuvat sotilaat voivat kantaa aseita itsepuolustustarkoituksessa. Koska kyse on sotilaallisesti erityisen vaativasta operaatiosta, valtioneuvosto antaa Irak-osallistumisesta eduskunnalle selonteon. Päätöksen osallistumisesta operaatioon tekee tasavallan presidentti.

Operaatioon osallistuminen lisää osaamistamme ja auttaa kehittämään omaa kansallista puolustuskykyämme. Propagandassaan Isil on jo kehottanut kannattajiaan mieluummin iskemään länsimaita vastaan kotimaissaan kuin matkustamaan Levantin alueelle. Oletettavaa on, että osa Isilin taistelijoista tulee palaamaan Eurooppaan kalifaatin kukistuessa. Tämä voi lisätä terroristisia väkivallantekoja Euroopassa. Suomen kriisinhallinta- ja humanitaarisilla toimilla pyritään vaikuttamaan Irakista suuntautuvan muuttoliikkeen juurisyihin. Irakilaisethan ovat tällä hetkellä suurin turvapaikanhakijaryhmä Suomessa.

Arvoisa puhemies! Sotilaallisten toimien lisäksi Suomi tukee vakauttamistoimia kehitysyhteistyövaroin ja antaa humanitääristä apua sekä rahoittaa myös miinanraivausta. Vakauttamistoimien tavoitteena on luoda sellaiset elinolosuhteet, että maan sisäiset pakolaiset voisivat palata koteihinsa. On suuri haaste saada jälleenrakentaminen ja uudelleen-asuttaminen käyntiin Isisiltä vallatuilla alueilla. Irakin taloudellinen tilanne on huono johtuen öljyn hinnan romahtamisesta ja Isilin vastaisen taistelun kustannuksista.

Myös Euroopan ja Suomen etu on olla mukana terrorisminvastaisessa taistelussa sekä turvallisemman ja vakaamman tulevaisuuden rakentamisessa alueella. Sodat ja levottomuudet näkyvät ja vaikuttavat hyvin konkreettisesti myös osin Suomessa. Usein puhutaan kustannuksista, mutta tässä Irak-operaatiossakin on jo näyttöä, että operaatio tuottaa hyvää tulosta, joten hinta on pieni verrattuna sen vaikutukseen myös Suomen ja Irakin kannalta.

17.52 Markku Pakkanen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hyvät edustajat! Irak pyysi vuonna 2014 YK:lta koulutus- ja materiaalitukea maansa avuksi Isilin vastaiseen toimintaan. Kansainvälisessä Isilin vastaisessa toiminnassa on tällä hetkellä mukana kaiken kaikkiaan 68 jäsentä, mukaan lukien kaikki Pohjoismaat ja EU-maat. Työ on tuottanut tulosta, Isilin hallussa on enää 7 prosenttia Irakin pinta-alasta, kun vuonna 2014 luku oli noin 40 prosenttia. Yli miljoona ihmistä on jo palannut koteihinsa Isisiltä vapautetuille alueille.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

Vaikka tilanne on parantunut, Irakin turvallisuustilanne on edelleen epävakaa. Isililtä vapautetut alueet on kyettävä vakauttamaan nopeasti, ja jälleenrakentaminen on käynnistettävä.

Suomi on osallistunut koulutusyhteistyöhön Irakissa vuodesta 2015 lähtien. Suomen osallistuminen on osa globaalia terrorisminvastaista toimintaa, jossa tarvitaan pitkäjänteisyyttä ja laajaa keinovalikoimaa. Terrorismin torjumiseksi on tehtävä kaikki voitava niin ongelman juurisyiden lähteillä kuin myös sisäisen turvallisuuden vahvistamisessa koko Euroopassa. Suomen on siksi perusteltua jatkaa koulutus- ja neuvonantotoimintaansa Irakissa. Uusi mandaatti merkitsee sitä, että Suomi voi tehdä koulutus- ja neuvonantotoimintaa Pohjois-Irakin ohella myös muualla Irakin alueella.

Irakin turvallisuusjoukkojen kouluttaminen ja hallinnon kehittäminen myötävaikuttaa siihen, että Irak pystyy vähitellen itse vastaamaan yhä paremmin omasta turvallisuudestaan ja tulevaisuudestaan. Maan luisuminen pahenevaan epävakauteen sen sijaan merkitsisi vaarallisen terrorismin leviämistä alueella ja sieltä yhä eteenpäin, muun muassa Eurooppaan.

Arvoisa rouva puhemies! Suomalaisten kriisinhallintajoukkojen osaamista arvostetaan maailmalla. Paikallisväestö luottaa suomalaisten ammattitaitoiseen ja järjestelmälliseen toimintaan. Vaativiin neuvonantotehtäviin osallistuminen tuo myös meille arvokasta kokemusta joukon johtamisesta, ylläpidosta ja operoinnista. Näin kehitämme myös kansallisen puolustuksen suorituskykyä.

Tämäkään operaatio ei ole riskitön. Edessä olevan tehtävän tarkempi kuvaus sekä yhteistyö koalitiomaiden kanssa jäävät selonteossa osin ohueksi. Valiokuntakäsittelyssä onkin perusteellisesti perehdyttävä operaation turvallisuuteen, joukkojemme suojaan ja operaation tarkempaan sisältöön. Suomen osallistuminen kriisinhallintaan ja kansainväliseen toimintaan on yksi tärkeä toimi vakauden ylläpitämiseksi. — Kiitos.

17.56 Mikko Savola kesk: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin kiitoksia ulkoministerille ja puolustusministerille vastauksista näihin kysymyksiin, joita aiemmin tuossa debatissa sai esittää.

Osallistuminen tähän operaatioon on joka tapauksessa tärkeä osa meidän ulkopoliitiikkaamme, mutta pitää muistaa, että tämä on tärkeä osa myös meidän oman kotimaisen suorituskukymme kannalta, koska oma kansallinen puolustuksemme on kuitenkin se numero yksi, minkä takia meillä Puolustusvoimat on olemassa. Ja tärkeää oli kuulla puolustusministeriltä myös se, että nämä turvallisuusasiat ovat parhaassa mahdollisessa kunnossa, vaikkakin näitä riskejä aina on ja ne on tiedostettava.

Mutta pitää sanoa, että kyllä tätä meidän suomalaista asevelvollisuusjärjestelmäämme on kunnioitettava ja hattua sille nostettava. Meidän reserviläisemme eivät kalpene yhtään ammattisotilaiden rinnalla, päinvastoin he tuovat näihin kriisinhallintatehtäviin jopa lisäosaamista, mitä siviilipuolelta omista töistään ovat saaneet. Tästä meidän hyvästä järjestelmästämmme kyllä pitää pitää kauas tulevaisuuteen kiinni.

Tämä Isilin vastainen operaatio on tärkeää saada jossain vaiheessa päätökseen, ja toivon, että siinä tuloksia tulee ja että saadaan tämä alue hieman normaalimpaan tilaan. Mutta kuten tässä jo ulkoministerin vastauksestakin kävi ilmi, nämä ongelmat eivät varmasti-kaan poistu, näitä kriisinhallintatoimia ja humanitääristä apua tarvitaan jatkossakin. Mutta joka tapauksessa se, että Suomi tähän operaatioon osallistuu ja pystymme kantamaan oman kortemme kekoon tässä Isisin vastaisessa operaatiossa, on tärkeä asia.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 61/2017 vp

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin ulkoasiainvaliokuntaan, jolle puolustusvaliokunnan on annettava lausunto.